

18. Diabetologie

Otázky lékaře a odpovědi pacienta (Diabetologická anamnéza)

Dětský pacient s diabetem (*Dialog 1*)

Diabetická noha (*Dialog 2*)

Diabetes mellitus 1. typu (DM1) (*Text 1*)

Diabetes mellitus 2. typu (DM2) (*Text 2*)

Diagnostika (*Text 3*)

Komplikace (*Text 4*)

Akutní potíže (*Poslech*)

Gramatika: Lokál plurálu

Test

Otázky lékaře a odpovědi pacienta

18_01_1

Máte často žízeň? / Jak často pijete?

Ano, musím pořád pít.

Piju určitě častěji než dřív. Mám pořád sucho v ústech.

18_01_2

Jak často pijete?

Několikrát za hodinu.

18_01_3

Močíte často? Jak často?

Ano, často. Musím chodit na záchod i několikrát za noc. Dřív jsem nikdy v noci na záchod nechodil/a.

18_01_4

Máte chuť k jídlu?

Jím normálně, jako vždycky.

Máte pořád stejnou chuť k jídlu?

Ne, vůbec mi nechutná jíst. Musím se do jídla nutit.

18_01_5

Nemáte často pocit hladu?

Ano, často mám hlad a musím se rychle najíst.

18_01_6

Kolik vážíte? Vážíte pořád stejně?

Zhubl jsem několik kilo.

Přibrala jsem.

18_01_7

Přibrala jste v poslední době?

Ne, naopak, zhubla jsem.

18_01_8

Zhubl jste v poslední době?

Ano, několik kilo a přitom jím pořád stejně.

18_01_9

Máte nějaké problémy s viděním? Vidíte dobře?

Vidím normálně.

Vidím rozmazaně.

18_01_10

Nebrní vás někdy ruce nebo nohy? Cítíte mravenčení v končetinách?

Ano, brní, někdy cítím až takové pálení v nohou.

Ne, spíš se mi zdá, že v pravé noze nemám vůbec cit.

18_01_11

Cítíte se často unavená?

Jsem pořád unavená. Chce se mi spát i přes den.

18_01_12

Kouříte?

Ne, nekouřím.

Kolik cigaret denně?

Kouřím asi dvacet cigaret denně.

18_01_13

Kouřil jste?

Kouřil jsem, ale před dvěma roky jsem přestal.

18_01_14

Pijete alkohol?

Někdy si dám pivo po obědě, jinak nepiju.

18_01_15

Léčíte se s něčím? Berete nějaké léky?

Ne, nic neberu.

18_01_16

Měl ve vaší rodině někdo cukrovku?

Nevím, myslím, že ne.

Ano, babička se léčila s cukrovkou.

18_01_17

Neměl jste v poslední době nějaké špatně léčitelné infekce?

Ano, mám nějaké plísňe na nohou.

Ano, několikrát jsem měl ječné zrna.

Přečtěte si otázky lékaře a odpovědi pacienta. Doplňte do dialogů otázky lékaře.

Dialog 1:

Doktor: **Máte chuť k jídlu?**

Pacientka: Ne, musím se nutit do jídla.

Doktor: **Zhubnula jste?**

Pacientka: Ano, zhubla jsem skoro 5 kilo.

Doktor: **Jak často pijte?**

Pacientka: Často, mám pořád žízeň.

Dialog 2:

Doktorka: **Nebrní vás někdy končetiny?**

Pacient: Ano, brní mě nohy.

Doktorka: **Vidíte dobře?**

Pacient: Nevidím tak dobře jako dřív. Vidím rozmazaně.

Doktorka: **Měl ve vaší rodině někdo cukrovku?**

Pacient: Ano, otec má cukrovku.

Dialog 3

Doktorka: **Nemáte často pocit hladu?**

Pacientka: Ano, pořád mám hrozný hlad.

Doktorka: **Vážíte pořád stejně?**

Pacientka: Ne, zhubla jsem.

Doktorka: **Jak často močíte?**

Pacientka: Často, víc než dřív, musím chodit na záchod několikrát za noc.

Doktorka: **Cítíte se často unavená?**

Pacientka: Ano, cítím pořád velkou únavu. Někdy usínám i ve dne.

Audio_18_02

Dialog 1**V ordinaci pediatra: lékařka, matka a dcera (dcera Zuzana, 11 let)**

Paní Šustrová: Dobrý den paní doktorko.

Zuzana: Dobrý den.

Lékařka: Dobrý den paní Šustrová, ahoj Zuzko. Co vás přivádí?

Paní Šustrová: Paní doktorko, mám starosti se Zuzkou. Bojím se, že je nemocná.

Lékařka: Co tě trápí, Zuzko?

Zuzana: Mám pořád hroznou žízeň. A pak musím chodit na malou, a zase mám žízeň a zase musím na malou, a tak pořád dokola.

Lékařka: Jak často chodíš na záchod?

Zuzana: Ve škole o přestávce a znovu při vyučování.

Lékařka: Také v noci?

Zuzana: Ano, několikrát.

Lékařka: A jak dlouho máš ty potíže?

Zuzana: No, asi poslední měsíc.

Lékařka: Máš ještě nějaké jiné problémy?

Paní Šustrová: Poslední dobou je pořád unavená a taky podrážděná. Když se jí zeptám, co jí je, řekne, že neví. Ani se nepřipravuje do školy, přijde, lehne si a spí.

Lékařka: Paní Šustrová, vážila se Zuzka nedávno? Nezhubla?

Paní Šustrová: Zhubla, paní doktorko, skoro 2 kila.

1. Vyberte, která z možností je správná.

Paní Šustrová

a) ví, že je její syn nemocný b) **neví, jestli její syn není nemocný**

Tomáš má stále

a) malou žízeň b) **velkou žízeň**

Tomáš musí močit

a) méně často než dřív b) **častěji než dřív**

Tomáš je

a) **unavený a také ospalý** b) unavený, ale není ospalý

2. Dokončete otázky lékařky. Použijte jedno nebo více slov.

Co tě _____ ? **trápí**

Jak často _____ ? **chodíš na záchod**

Jak dlouho _____ ? **máš ty potíže**

Máš ještě nějaké _____ ? **jiné problémy**

Vážil se Tomáš _____ ? **nedávno**

3. Doplňte informace do diabetologické anamnézy.

Pacient Tomáš Šustr, _____ **11** let. Do ordinace přišel s _____ **matkou**. Pořád hodně - _____ **pije** a také často _____ **močí**, ve dne i v _____ **noci**. Potíže trvají asi _____ **měsíc**. Matka si stěžuje také na jeho _____ **únavu** a podrážděnost. Po návratu ze školy je tak unavený, že _____ **spí**. Poslední dobou _____ **zhubl** dvě kila.

Audío 18_03

Dialog 2

V nemocnici na chirurgické ambulanci: lékař, pacient (pan Kulatý, 65 let)

Pan Kulatý: Pane doktore, já mám něco s nohou. Včera jsem si všiml, že je celá červená a dneska ráno jsem viděl, že je také oteklá. Tak jsem se díval, co je, a tady dole na chodidle jsem našel takovou ránu, jako bych na něco šlápnul a říznul se, jenže mě to vůbec nebolí, o ničem jsem nevěděl.

Lékař: Pane Kulatý, léčíte se s něčím?

Pan Kulatý: Ano, léčím se s cukrovkou.

Lékař: A držíte v souvislosti s léčbou dietu?

Pan Kulatý: Dietu? No, to ani ne. Paní doktorka na diabetologii říkala, že mám držet dietu a sestra mi vysvětlovala, co můžu a nemůžu jíst, ale když já na takové vaření nemám čas.

Lékař: Chodíte k paní doktorce na kontroly?

Pan Kulatý: Chodím, vždycky mi předepíše léky.

Lékař: Kdy jste tam byl naposledy?

Pan Kulatý: To už budou tři měsíce, teď tam zase půjdu.

1. Přečtěte si text a vyberte správnou odpověď.

Pacient si všiml, že jeho noha není v pořádku

a) **dneska** b) **včera**

Pacient

DM2 často provází. Snažíme se o úpravu diety, zvýšení fyzické aktivity, zanechání kouření. Pokud tato režimová opatření nestačí, předepisujeme perorální antidiabetika. Při jejich selhání a poklesu sekrece inzulínu zahájíme léčbu inzulínem.

Vyberte vhodné slovo a doplňte do věty ve správném tvaru.

léčba	věk	citlivost	korekce	produkce
-------	-----	-----------	---------	----------

1. Tuto chorobu způsobuje snížená **citlivost** buněk a sekundárně změněná **produkce** inzulínu.,
2. Nemoc se objevuje ve středním a pozdějším **věku**.
3. **Léčba** musí být komplexní.
4. Při léčbě se zaměřujeme na **korekci** hyperglykémie.

Spojte adjektiva se substantivy.

1. snížená	A. produkce	1. E
2. režimová	B. onemocnění	2. F
3. střední	C. léčba	3. G
4. změněná	D. syndrom	4. A
5. metabolický	E. citlivost	5. D
6. multifaktoriální	F. opatření	6. B
7. komplexní	G. věk	7. C

Audio 18_06

Text 3

Diagnostika

Diabetes diagnostikujeme na základě hodnoty glykémie. Pozitivita klinických příznaků a naměřená glykémie kdykoliv během dne nad 11 mmol/l znamená, že pacient má diabetes, stejně tak jako při glykémii nalačno nad 7mmol/l či při orálním glukózovém tolerančním testu ve 120. minutě nad 11mmol/l.

Když je hladina glykémie 5,5 – 6,9mmol/l, mluvíme o porušené glukózové toleranci, tzv. prediabetu. Provádíme vyšetření hladiny C peptidu a inzulínu, abychom zjistili úroveň sekrece inzulínu.

Nízká hladina glykovaného hemoglobinu svědčí o dlouhodobě správné korekci hyperglykémie a dodržování dietního režimu.

Vyberte vhodné slovo a doplňte do věty ve správném tvaru.

test	hodnota	tolerance	nalačno	hladina	úroveň
------	---------	-----------	---------	---------	--------

1. Diabetes diagnostikujeme na základě **hodnoty** glykémie.
2. Když je glykémie ...**nalačno** nad 7 mmol/l, pacient má diabetes.
3. Když je glykémie nad 11 mmol/l při orálním zvukovém...**testu**, je prokázán diabetes.
4. Když je ...**hladina** glykémie 5,5 – 6,9 mmol/l, mluvíme o porušené glukózové ...**toleranci**.
5. Provádíme vyšetření, abychom zjistili...**úroveň** sekrece inzulínu.

Audio 18_07

Text 4

Komplikace

Mezi akutní komplikace patří hypoglykemické kóma, hyperglykemické ketoacidotické kóma, hyperosmolární neketoacidotické kóma či laktátová acidóza.

Chronickými komplikacemi jsou angiopatie, retinopatie, nefropatie, neuropatie, ateroskleróza, diabetická noha, infekce a také kožní změny.

1. Utvořte substantivum k uvedeným adjektivům.

hypoglykemický: **hypoglykemie**

hyperglykemický: **hyperglykemie**

ketoacidotický: **ketoacidóza**

hyperosmolární: **hyperosmolarita**

laktátový: **laktát**

2. Utvořte adjektivum k uvedeným substantivům.

angiopatie **angiopatický**
 nefropatie **nefropatický**
 neuropatie **neuropatický**
 ateroskleróza **aterosklerotický**
 infekce **infekční**

Poslech

Ambulance interní kliniky, lékařka mluví se synem pacienta (44 let), který doprovázel svého otce do nemocnice ve voze Rychlé záchranné pomoci.

Audio 18_08

Poslech

Lékař: Pane Koláčku, můžete mi popsat potíže svého otce?

Syn pacienta: Tatínek nebyl už od rána ve své kůži. Pořád říkal, že se mu točí hlava. Nakonec už nemohl ani vstát a dojít do koupelny. Musel jsem mu pomáhat a podpírat ho.

Lékař: Měl váš tatínek někdy podobné potíže?

Syn pacienta: Nevím, myslím, že ne. Já o tom nevím.

Lékař: Stěžoval si ještě na něco?

Syn pacienta: Já jsem si všimnul, že nějak divně dýchá, tak rychle. Taky říkal, že má průjem.

Lékař: Nevíte, jak dlouho měl ten průjem?

Syn pacienta: Asi dva dny.

Lékař: Bere váš otec nějaké léky?

Syn pacienta: Ano. Bere něco na štítnou žlázu.

Poslouchajte rozhovor a následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

1. Pacient přišel na kliniku sám. (N)
2. Pacient nemohl chodit bez pomoci. (P)
3. Pacient si už dlouho stěžoval na problémy s chůzí. (N)
4. Pacient uvádí, že má diareu. (P)
5. Pacient se léčí s tyreoidou. (P)

Modelová kazuistika

Přečtěte si kazuistiku. Jak se ptal/a lékař/ka, aby získal/a odpovědi napsané v kazuistice?

Pacient, 34 let

V posledních 2-3 měsících nemá chuť k jídlu, hodně zhubnul, říká, že asi 10 kg, před přijetím na interní kliniku opakovaně zvracel, stěžuje si na bolesti břicha u lékaře nebyl, s ničím se neléčí

Máte chuť k jídlu? Jak dlouho nemáte chuť k jídlu?

Zhubnul jste? Kolik kilo jste zhubnul?

Bolí vás něco? Máte nějaké bolesti?

Máte nějaké další potíže? Cítíte nevolnost, zvracíte?

Léčíte se s nějakým onemocněním? Berete nějaké léky?

Gramatika

Lokál plurálu substantiv a adjektiv + zájmena ten

V některých krajích existuje několik diabetických center.

V edukačních programech se posluchači učí, jak zvládnout stres.

Chceme pracovat v moderních nemocnicích.

Cestovali jsme po malých českých městech.

Masculine Animate

ten	český, moderní	student, muž
o těch	českých, moderních	studentech, mužích

Masculine Inanimate

ten	český, moderní	sešit, pokoj
o těch	českých, moderních	sešitech, pokojích

Feminine

ta	česká, moderní	žena, židle, skříň, místnost
o těch	českých, moderních	ženách, židlích, skříních, místnostech

Neuter

to	české, moderní	město, moře, náměstí
o těch	českých, moderních	městech, mořích, náměstích

Více zde: **GG 7.6.3**

Cvičení

Doplňte slovo ve správném tvaru lokálu plurálu.

- bílý sešit: v _____ bílých sešitech
 evropská řeka: v _____ evropských řekách
 pozdní večeře: při _____ pozdních večeřích
 jiný člověk: o _____ jiných lidech
 neurologické oddělení: na _____ neurologických odděleních
 univerzitní knihovna: v _____ univerzitních knihovnách
 městské divadlo: v _____ městských divadlech
 okresní poliklinika: na _____ okresních poliklinikách
 nemocné dítě: o _____ nemocných dětech
 známý profesor: o _____ známých profesorech

Doplňte do věty výraz v závorce ve správném tvaru. Používejte plurál.

- Studenti na _____ (česká vysoká škola) českých vysokých školách a _____
 (univerzita) univerzitách studují ve dvou _____ (semestr) semestrech.
 Na _____ (zajímavá konference) zajímavých konferencích jsou po _____ (přednáška)
 přednáškách vřadycky diskuse. Při _____ (diskuse) diskusích se probírají přednášená témata.
 Mnoho mladých vědců pracuje na _____ (univerzitní pracoviště) univerzitních pracovištích.
 Domů se podíval až po _____ (dlouhý rok) dlouhých letech.
 Ve _____ (zdravotní středisko) zdravotních střediscích jsou různé ordinace.

Dejte do správného tvaru.

Mluvili jsme o – ty komplikované operace, nové pacientky, noví pacienti, vážná onemocnění: těch

komplikovaných operacích, nových pacientkách, nových pacientech, vážných onemocněních

Pacienti dostávají informace v/ve – edukační kurzy, tři krajské nemocnice, některé edukační

programy: v edukačních kurzech, ve třech krajských nemocnicích, v některých edukačních

programech

Informace jsou v – diabetologické ordinace, některé rodiny: v diabetologických ordinacích, v

některých rodinách

Informovali o – případné komplikace, vhodné diety, ty další kontroly: případných komplikacích,

vhodných dietách, těch dalších kontrolách

Kurzy jsou v – krajské nemocnice, okresní a krajská města, ty nové budovy: v krajských nemocnicích,

okresních a krajských městech, v těch nových budovách

Test

1. Doplňte otázky lékaře k odpovědím pacienta.

? Močíte často?

Ano, často. Musím chodit na záchod i několikrát za noc.

? Máte pořád stejnou chuť k jídlu?

Ne, nemám. Vůbec mi nechutná.

? Máte nějaké problémy s viděním?

Ano, vidím rozmazaně.

? Neměl/ jste v poslední době častěji nějaké špatně léčitelné infekce?

Ano, několikrát jsem měl/a ječné zrno.

2. Doplňte chybějící slovo podle kontextu.

- _____ vás někdy končetiny? **Nebrní/Brní**
- _____ pořád stejně nebo jste zhubnul? **Vážíte**
- Často piju, protože mám pořád hroznou _____. **žízeň**
- _____ v souvislosti s léčbou dietu? **Držíte**
- Noha je červená a _____. **oteklá**

3. Spojte části vět.

1. Cítím mravenčení	A. v levé noze nemám cit.	1. B
2. Mám nějaké	B. v rukou a nohou.	2. E
3. Zdá se mi, že	C. na štítnou žlázu.	3. A
4. Maminka bere něco	D. průjem.	4. C
5. Mám	E. plísňě na nohou.	5. D